

ORO, RITI E MITI DELL'ANTICO PERU
(ZLATO, OBREDJA IN MITI STAREGA PERUJA)
 (Musei Provinciali, Borgo Castello, Gorica;
 junij-september 1997)

399

7. junija 1977 so v prostorih Borgo Castello 13 v Stari Gorici odprli razstavo *Zlato, obredja in miti Starega Peruja*. Pod pokroviteljstvom Perujske ambasade v Rimu, Generalnega konzulata v Milanu, italijanskega Latinskoameriškega inštituta ter Tajništva za kulturo in znanost pri Goriški upravi sta razstavo pripravila goriški *Pokrajinski muzej* in društvo *El Sol Srl* iz Trsta. Vodji razstave **Lauri Ruaro Loseri** je uspelo v raziskovalnem razstavnem projektu združiti eminentne perujske in italijanske strokovnjake s področja perujske antropologije in arheologije: **dr. Federica Kauffmanna Doiga** z *Instituta Nacional de Cultura*, sodelavca *MNAAH* in Univerze *San Marcos* v Limi, ki je predstavil zgodovinsko-arheološki uvod o naselitvi in poglobitnih kulturno-razvojnih obdobjih Starega Peruja, **dr. Claudia Cavatruncija**, ki je predstavil bogastvo perujske umetnosti in -v sodelovanju z dr. Giuseppom Oreficijem- podal odlično sintezo najpomembnejših elementov svojskosti različnih zgodovinskih obdobji, in **dr. Giuseppa Oreficija**, ki je prispeval k predstavitvi religije, obrednih središč in teokratskih sistemov v predšpanskem Peruju.

Razstava je bila **odlična**. S samo 184 eksponati (večino predmetov - 120 - je goriškemu muzeju posodil *Museo Nacional de Antropología, Arqueología e Historia del Perú* iz Lime, štiriinšestdeset jih pripada italijanski zasebni zbirki **Alvigini**) je uspelo avtorjem in oblikovalcem plastično - vsebinsko polno in oblikovno lično-pričarati 15.000 - letno tradicijo. Koncept razstave je časoven in tematski. Vsebinski delitvi sledi oblikovni prerez postavitve razstave .

V prvih treh prostorih si lahko ogledamo časovno sosledje civilizacijskega razvoja perujskih kultur od paleolitskih začetkov do inkovskega imperija. Poleg nazornih tabel in slikovnega materiala opredeljujejo posamezna obdobja oz. kulture predmeti, ki so najbolj markantno zaznamovali prepoznavne stile, ekonomsko identiteto in socialno-duhovne elemente: od obsidianskih puščic predkeramičnih kultur *Kotosh* in *Paracas*, grobo izdelane keramike z začetki poljedelskih ornamentov kulture *Chavin*, fine keramike antropomorfnih in zoomorfnih oblik kultur *Vicús* in *Virú*, erotične keramike in tekstila kulture *Moche*, mitološke keramike kulture *Nazca* in *Paracas*, tkanin *Moche* in *Chancaay*, do zlatega *Lambayeque*

in klasičnih inkovskih keramičnih in tekstilnih izdelkov. Ta del razstave vodi stroga **selektivnost** eksponatov na najbolj karakteristične primerke. Prav selekcija, za katero stoji sintetičnost globalne raziskave, ponuja skupaj s fotografskim gradivom in oblikovno nevsiljivostjo **jasno predstavljivost** tako bogatega in časovno obsežnega civilizacijskega razvoja.

Drugi del razstave je tematsko zasnovan: v prvem prostoru je predstavljeno okolje in s tem v zvezi začetki udomačevanja živali in rastlin ter začetki poljedelstva. V drugem prostoru je predstavljen gospodarski razvoj ter nanj vezana razvoja religije in šamanskih praks. S pomočjo prostorskih in svetlobnih efektov je oblikovalcu uspelo pričarati skrivnostnost posmrtnega življenja. V zadnjem, tretjem oz. šestem prostoru so prikazane znanstvene in obrtne prakse: deformacije in trapanacije lobanj, operacije in mumifikacije teles ter zlatarska obrt in nakit, tisto, kar povprečnega Evropejca najbolj fascinira, še posebej, ko izve, da so imeli zlato in njegovi izdelki religijozno vrednost in da sta bila razvoj obrti in znanosti tesno povezana z religijo.

V šestih prostorih petstoletne restavrirane stavbe ob vznožju goriškega srednjeveškega gradu je muzealcem uspelo zliti **odličnost strokovne vsebine in pravo mero oblikovne subtilnosti**. Pravo mero zato, ker razstava kljub uporabi sodobnih prijemov in materialov v dizajnu še vedno sledi nevsiljivosti klasičnih načinov muzejskega razstavljanja in poleg tega išče tradicionalne perujske oblike, barve in zvoke. K sreči je ne zapelje površnost in netočnost novodobnih približkov, ki zadnje čase tako radi pokvarijo vsako vsebinsko in oblikovno pristnost nam oddaljenih prostorov in časov.

Marija-Mojca Terčelj